

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)

**YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19)
HAFTALIK HABER POSTASI
06.07.2020**

İçindekiler

Haftanın HASUDER Önerisi	2
Dünyadan Haberler	2
DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (29 Haziran - 5 Temmuz 2020) WHO Situation Reports 161-167	2
ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)	4
Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)	4
Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)	5
Türkiye'den Haberler	5
Kamu Kurumları	8
T.C. Sağlık Bakanlığı	8
T.C. İçişleri Bakanlığı	11
T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	11
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı	11
Meslek Örgütleri ve Dernekler	11
Türk Tabipler Birliği (TTB)	11
İzmir Tabip Odası	12
Türk Toraks Derneği (TTD)	12
Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)	12
Türkiye Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanları Derneği (EKMUD)	12
Aile Hekimleri Dernekleri Federasyonu (AHEF)	12
Türk Eczacıları Birliği (TEB)	13
HASUDER'den Haberler	13
Okuma Önerisi	13

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEğİ (HASUDER)
YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (06.07.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (205.758) Dünya (11.125.245) **Ölüm***: Türkiye (5.225) Dünya (528.204)

*5 Temmuz 2020 itibariyle açıklanan verilerdir.

Haftanın HASUDER Önerisi

Yanlış bilgi virüs gibi tehlikelidir!

Birleşmiş Milletler yanlış bilgiyi Yeni Koronavirüs Hastalığı ile mücadeleyi zorlaştıran acil bir durum olarak kabul etmiştir. Yanlış bilgi, hem pandemi mücadelesinde ilerlemeyi engellemekte hem de halk sağlığı uygulamalarını kesintiye uğratmaktadır.

**Dijital ortamda bilgiyi paylaşmadan önce;
Dur
İçeriği deęerlendir
Doęru olduęundan emin ol**

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (29 Haziran - 5 Temmuz 2020) [WHO Situation Reports 161-167](#)

- 29.06.2020'de 24 saatlik periyotta bazı ülkeler en yüksek sayıda yeni vaka sayılarına ulaşırken küresel olarak yaklaşık 10 milyon COVID-19 vakası ve 500 bin ölüm raporlandı. Bazı ülkeler sosyal ve ekonomik anlamda yeniden açılmaya başlasa da DSÖ; bireyleri, toplulukları ve ulusları yayılımı azaltma, yaygın test ve temaslı takibi yapma, her vakaya yeterli bakım sağlama konularında uyarmayı sürdürdüğünü, ayrıca [toplum için tavsiyeler](#) sayfasını güncellediğini duyurdu (29.06.2020).
- DSÖ, 6 ay önce salgının başlamasından bu yana COVID-19 salgınına verilen yanıtta bazı kilometre taşlarını ve önemli olayları listeleyen bir [zaman çizelgesi](#) yayımladı (29.06.2020).
- Batı Afrika Ebola salgını (2013-2016) örneğinde olduğu gibi toplum ile iletişimin ve ortaklığın güçlendirilmesinin salgın yanıtının merkezinde olmadığı durumlarda, oluşan güven kaybının yıkıcı etkileri olabilir. Bu tecrübe dikkate alınarak DSÖ, UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu) ve IFRC (Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu) tarafından; 'Küresel Salgın Uyarısı ve Müdahale Ağı' (GOARN) ve Bill-Melinda Gates Vakfı'nın desteğiyle 'Küresel Risk İletişimi ve Toplum Katılımı Kollektif Servisi' başlatıldı (30.06.2020). [Kaynak](#)

- [İletişim, pandemilerin kontrolüne katkıda bulunan önemli bir halk sağlığı müdahalesidir.](#) Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Ofisi, infodeminin (yanıltıcı ve hatta zararlı olabilen aşırı bilgi yükü) risklerini tartışmaktadır. [DSÖ, 29 Haziran'da, infodeminin dünyayı nasıl etkilediği ve nasıl yönetilebileceği üzerine düşüncelerini aktardıkları ilk infodemioloji konferansını başlattı.](#)
- [‘Sigara ve COVID-19’ ile ilgili kısa bilimsel rapor güncellendi;](#) sigara içenlerde virüs ile enfekte olma riski, hastane yatışlarında COVID-19 hastalığının şiddeti ve ölümleri hakkındaki mevcut kanıtlar değerlendirildi. **Sonuç olarak DSÖ, sigara içmenin hastanede yatan COVID-19 hastalarında artan hastalık şiddeti ve ölümle ilişkili olduğu; ancak henüz sigara içenler arasında SARS-CoV-2 enfeksiyonu riskini değerlendiren veya COVID-19 tanısı ile hastaneye yatış riskini doğrudan tahmin eden hakemli bir çalışma bulunmadığını bildirdi** (30.06.2020).
- DSÖ Durum Raporu’nda COVID-19 Tedarik Zinciri Sistemi’ni (PSCN) destekleme çabaları hakkında güncellemeler sunuldu (01.06.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros [konuşmasında](#), salgına yanıt vermek için test, fiziksel mesafeye, temaslı izlemi, maske kullanımı gibi uygulamaların bir arada yapılması gerektiğini; kapsamlı bir yaklaşım benimsemenin önemini vurguladı (01.06.2020).
- [Türkiye’de, COVID-19 dolayısıyla yaşadığı ruh sağlığı sorunlarından etkilenen kişilere psikososyal sağlık desteği sağlamak için DSÖ destekli bir yardım hattı oluşturulmuştu.](#) Yardım hattı Türkiye’de 81 ilin tamamına ulaştı ve Mart 2020’den bu yana 80.000’den fazla kişiye danışma sağlandı (30.06.2020).
- Ülkeler, COVID-19 hastalarına yer açmak için acil olmayan bakım hizmetlerini önceliklendirmek/sıraya koymak zorunda kalmışlardır. Ancak anne ve çocuk sağlığı hizmetleri bekletilemez bir alandır. [İtalya, Almanya ve İsrail’den örnekler; sağlık hizmetlerinin hızlı bir şekilde tekrar düzenlenmesinin temel hizmetlerin sürdürülmesine yardımcı olduğunu](#) ve hamile kadınların ve bebeklerinin iyilik halini koruduğunu göstermektedir (30.06.2020).
- DSÖ Amerika Bölge Direktörü Dr. Carissa F. Etienne, halk sağlığı önlemlerini gevşetmeyi planlayan ülkelerin, [yerel koşullara uygun şekilde aşamalı bir yaklaşım benimsemeleri ve epidemiyolojik durum değişirse tekrar tedbirleri uygulamaya hazır olmaları gerektiğini söyledi](#) (30.06.2020).
- [Şüpheli veya doğrulanmış COVID-19 durumunda sağlık bakımı sırasında enfeksiyonun önlenmesi ve kontrolü](#) konusunda yeni bir rehber yayımlandı (29.06.2020).
- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros ve DSÖ Avrupa Bölge Direktörü Dr. Hans Henri P. Kluge, Avrupa Parlamentosu Çevre, Halk Sağlığı ve Gıda Güvenliği Komitesine (ENVI) seslendi. Dr. Tedros, [AB’nin, “yeni normal”in tanımlanmasında küresel liderlik sağlamak açısından benzersiz bir konumda olduğunu söyledi. Parlamento üyelerini, durumun küresel ölçekte daha kötüye gittiği yönünde uyardı](#) (01.07.2020).
- PAHO (Amerika Bölge Ofisi), [Amerika’daki epidemiyolojik durumu ve virüsün yayılmasının Latin Amerika ve Karayipler’deki sağlık sistemleri üzerindeki etkisini analiz eden, PAHO’nun COVID-19 salgınına yanıtı ile ilgili genel bir bakış sunan bir rapor](#) yayımladığını duyurdu (03.07.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ, [COVID-19’un karasal geçişlerde yayılmasını kontrol etmeye yönelik yeni bir çevrimiçi kurs](#) yayımlandığını duyurdu (03.07.2020). [Kaynak](#)
- BM Genel Sekreteri António Guterres, Uluslararası Barış ve Güvenliğin Sürdürülmesi-Güvenlik Konseyi’ne yaptığı açıklamada COVID-19 salgınının dünya çapında barışı ve güvenliği etkilediği konusunda uyardı. **“Kolektif güvenliğimiz ve paylaştığımız refahımız, amansız bir hastalık tarafından yönetilen ve küresel kırılganlıklar tarafından desteklenen birçok cephede saldırı altında”** dedi (02.07.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ, Dayanışma Denemesi Uluslararası Yönlendirme Komitesi’nden gelen öneri ile **COVID-19 araştırmalarının hidroklorokin ve lopinavir/ritonavir tedavi kollarını devam ettirmeme kararı aldı** (04.07.2020). [Kaynak](#)
- [Amerika Bölge Ofisi/PAHO, COVID-19’a Müdahale Fonu’na bağış için yeni bir web sayfasını hayata geçirdi.](#) Kaynaklar PAHO’nun Amerika’daki ülkeleri ve bölgeleri desteklemesine yardımcı olacak (01.07.2020).
- DSÖ Avrupa Bölge Ofisi, **‘Avrupa’da Sağlık’** isimli yeni bir podcast hizmeti başlattığını duyurdu (01.07.2020). [Kaynak](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- [Sağlık Profesyonelleri İçin Eğitim](#) materyalleri paylaşıldı (30.06.2020).
- ABD Dışında Özellikle Düşük Orta Gelirli Ülkelerde [COVID-19 Sırasında Aşılama Hizmetlerine Yönelik Operasyonel Hususlar](#) yayımlandı (30.06.2020).
- [SARS-CoV-2 Testi için K-12 Okul Yöneticileri İçin Geçici Hususlar](#) yayımlandı (30.06.2020).
- [Evcil Hayvan Mağazaları, Evcil Hayvan Satıcıları ve Evcil Hayvan Yetiştirme Tesisleri için COVID-19 Önerileri](#) yayımlandı (30.06.2020).
- [Restoranlarda Dikkat Edilmesi Gerekenler](#) yayımlandı (30.06.2020).
- [Kesin Koronavirüs Hastalığı Olan Hastaların Tedavisinde Geçici Klinik Rehber](#) yayımlandı (30.06.2020).
- [Temaslı Araştırması Kaynakları](#): COVID-19 Yayılmasını Durdurmak için Temaslı Araştırmasına Yönelik Kaynaklar yayımlandı (30.06.2020).
- [MIS-Ç'yi İzleme: ABD Çocuklarında Multisistem İnflamatuvar Sendrom](#) hakkında infografikler yayımlandı (01.07.2020).
- [Hastalık Hakkında Epidemiyolojik Çalışma Türleri](#) yayımlandı (01.07.2020).
- [Hastalığın İzlemi ve Takibi](#) hakkında temel bilgiler yayımlandı (01.07.2020).
- [Halk Sağlığını Korumaya Yönelik Rehber Geliştirme](#) yayımlandı (01.07.2020).
- [COVID-19 Epidemiyolojisi Hakkında Bilinmesi Gerekenler](#) yayımlandı (01.07.2020).
- [Gençlere ve Genç Erişkinlere Yönelik Destek](#) kaynakları yayımlandı (01.07.2020).
- [Çocuklarda Başa Çıkma](#) ile ilgili kaynaklar paylaşıldı (01.07.2020).
- [Plajlar ve Havuzlar](#) hakkında öneriler yayımlandı (01.07.2020).
- [Stresle Başa Çıkma](#) üzerine kaynaklar ve öneriler yayımlandı (01.07.2020).
- [Halk Sağlığı Duyuruları](#) yayımlandı (01.07.2020).
- [Hasta Ebeveynler ve Bakıcıları](#) hakkında öneriler yayımlandı (01.07.2020).
- [Evsizlerin Sığınakları ve Kamplarında SARS-CoV-2 Testi için Sağlık Departmanlarına İlişkin Geçici Hususlar](#) yayımlandı (01.07.2020).
- [İzolasyon kuralları](#) yayımlandı (02.07.2020).
- [Sosyal Medya Araçları](#) paylaşıldı (02.07.2020).
- [Rakamlarla COVID-19](#) yayımlandı (02.07.2020).
- [Bakım Evlerinde Test Yapma Rehberi](#) yayımlandı (02.07.2020).
- [SARS-CoV-2 Testine Genel Bakış](#) yayımlandı. Son güncellemeler (02.07.2020).
- [Ek Önlemler Alması Gerekenler](#) paylaşıldı (02.07.2020).
- COVID-19 önerilerini desteklemek için geliştirilmiş [posterler](#) yayımlandı (02.07.2020).
- [Sağlık Personeli için SARS-CoV-2 Testine İlişkin Geçici Rehber](#) yayımlandı (02.07.2020).
- [Gençlik Sporları Yapmak](#) ile ilgili öneriler yayımlandı (02.07.2020).
- Konu başlıklarına göre arama yapılabilecek şekilde [COVID-19 Videoları](#) yayımlandı (02.07.2020).
- [Sık Sorulan Sorular](#) yayımlandı (03.07.2020).
- [SARS-CoV-2 Test Stratejisi: Sağlık Dışı İşyerlerinde Dikkat Edilmesi Gerekenler](#) yayımlandı (03.07.2020).
- COVID-19 için [CDC Tanı Testleri](#) yayımlandı (03.07.2020).
- [İşletmeler ve İşyerleri](#) için rehberler yayımlandı (03.07.2020).
- [Laboratuvarlar için Koronavirüs \(COVID-19\) Hakkında Sık Sorulan Sorular](#) yayımlandı (04.07.2020).

Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)

- ECDC tarafından, "[COVID-19 Havacılık Sağlık Güvenliği Protokolü: COVID-19 Pandemisi İle İlgili Olarak Havayolu Yolcularının Yönetimi İçin Rehber](#)"ın 2. sayısı yayımlandı (01.07.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, "[COVID 19 Pandemisi Bağlamında Sağlık Kurumu ve Sağlık Kurumu Dışı Ortamlarda Eldiven Kullanımı](#)" adlı teknik rapor yayımlandı (02.07.2020). [Kaynak](#)

- ECDC tarafından, “[Hızlı Risk Değerlendirmesi: AB/AEA, İngiltere, AB Adayı ve Potansiyel Aday Ülkelerde Bildirilen COVID-19 Vakalarının Yeniden Artışı](#)” adlı doküman yayımlandı (02.07.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, “[AB/AEA Ülkeleri ve Birleşik Krallık'ta Cezaevlerinde COVID-19'un Önlenmesi, Kontrolü ve Sürveyansı](#)” adlı teknik rapor yayımlandı (03.07.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, “[COVID-19 Pandemisi Sürecinde AB/AEA Ülkeleri ve Birleşik Krallık'ta, Tıbbi ve Sosyal Açından Savunmasız Bireylere Destek Sağlanması Konusunda Rehber](#)” adlı rehber yayımlandı (03.07.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, “[Sağlık Hizmetlerinde COVID-19 için Hazırlık, Enfeksiyon Önleme ve Kontrolü](#)” adlı dokümanın **dördüncü güncellemesi** yayımlandı (03.07.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, süregelen halk sağlığı tehditleri hakkında haftalık bir bülten olan “[Bulaşıcı Hastalık Tehditleri Raporu, 28 Haziran - 4 Temmuz 2020, 27. Hafta](#)” yayımlandı. Raporda COVID-19'un yanı sıra diğer bulaşıcı hastalıklar ile ilgili güncellemeler yer aldı (03.07.2020). [Kaynak](#)

Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)

- FDA, SARS-CoV-2'ye yönelik 2 tane moleküler tanı testi için Acil Kullanım Yetkileri (EUA) dokümanı yayımladı (29.06.2020):
 1. Inform Diagnostics, Incorporation: [Inform Diagnostics SARS-CoV-2 RT-PCR Testi Hakkında](#)
 2. Diagnostic Solutions Laboratory, [LLC: DSL COVID-19 Testi](#)
- FDA, LifeHope Labs'ın moleküler tabanlı [LifeHope 2019-nCoV Gerçek Zamanlı RT-PCR Teshis Paneli](#) için Acil Durum Kullanım Yetkisi verdi (29.06.2020).
- “[COVID-19'u Önlemek için Aşıların Geliştirilmesi ve Lisanslanması](#)” adlı doküman yayımlandı (30.06.2020).
- FDA, 3 teste Acil Kullanım Yetkisi verdi (30.06.2020):
 1. TNS Co., Ltd (Bio TNS)'nin [COVID-19 RT-PCR Peptid Nükleik Asidi \(PNA\)](#): solunum örneklerinde SARS-CoV-2'nin nükleik asidinin kalitatif tespiti için kullanılacak
 2. Kroger Co.'nun, [Kroger Health COVID-19 Test Ev Toplama Kiti](#): bir sağlık sağlayıcısı tarafından gözlemlenen, video ile örnek alımının uygun olduğu belirlenen bireyler tarafından, evde burun swab örneklerini kendi kendine toplamaları için kullanılacak
 3. Psomagen, Inc.'in, [Psoma COVID-19 RT Testi](#): üst solunum yolu (örneğin; nazal, orta konka, nazofaringeal, orofaringeal) swab örneklerinde ve bronkoalveoler lavaj örneklerinde SARS-CoV-2'nin nükleik asidinin kalitatif tespiti için kullanılacak
- FDA, [grip ve COVID-19'a neden olan virüslerin saptanması ve ayrımı için üçüncü tanı testine](#) Acil Kullanım Yetkisi verdi (02.07.2020).

Türkiye'den Haberler

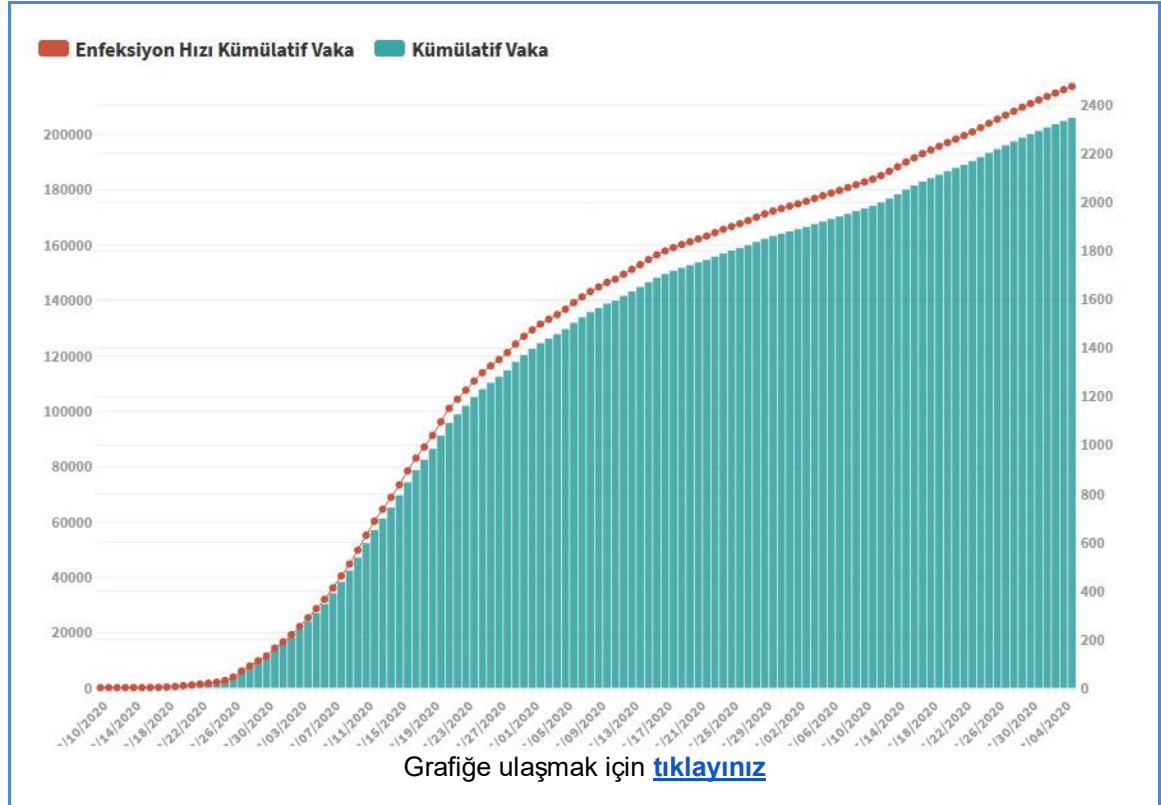
Tablo 1. Günlük Test Sayısı, Vaka ve Ölüm Sayıları ile İlgili Veriler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik Oranı (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
29.06.2020	51.014	2,69	1.374	198.613	18	5.115	2,58
30.06.2020	50.492	2,56	1.293	199.906	16	5.131	2,57
01.07.2020	52.313	2,28	1.192	201.098	19	5.150	2,56
02.07.2020	49.714	2,39	1.186	202.284	17	5.167	2,55
03.07.2020	52.141	2,25	1.172	203.456	19	5.186	2,55
04.07.2020	48.248	2,39	1.154	204.610	20	5.206	2,54
05.07.2020	46.414	2,47	1.148	205.758	19	5.225	2,54

Pozitiflik Oranı (%) = (Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı) x 100

Vaka-Fatalite Oranı (%) = (Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı) x 100 [Kaynak](#)

Grafik 1. Kümülatif Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

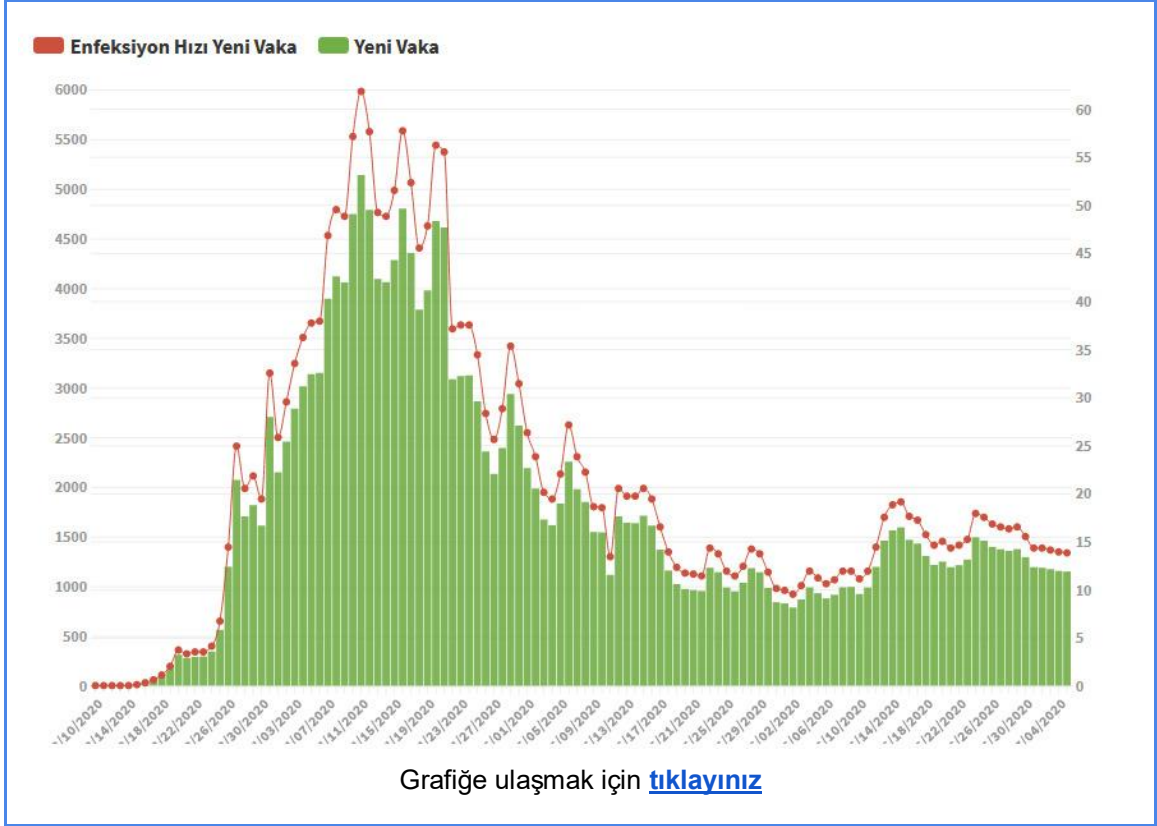
HASUDER tarafından hazırlanmıştır (05.07.2020)

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı**

görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.

Grafik 2. Yeni Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

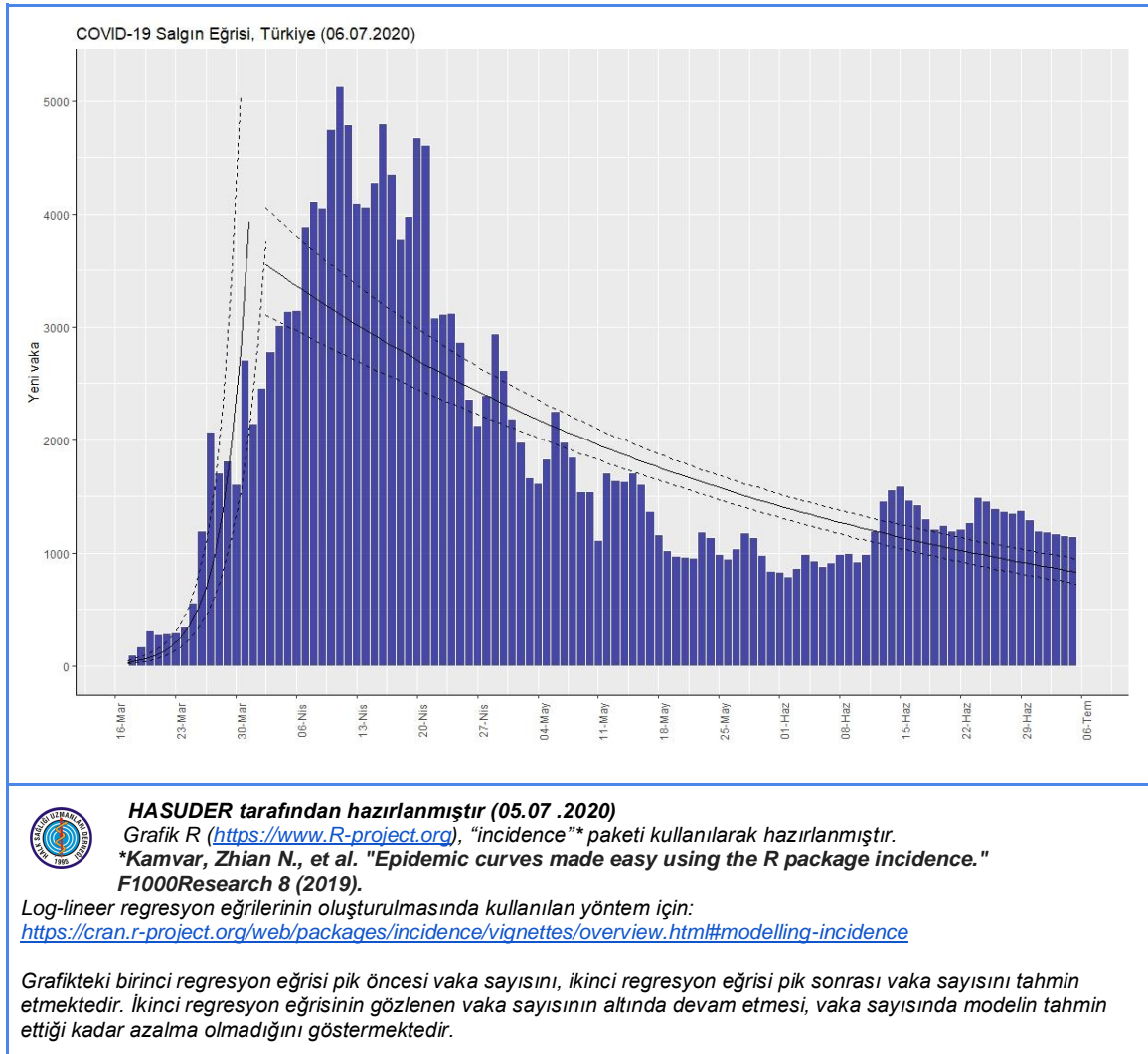

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (05.07.2020)

$Yeni\ Vaka\ Enfeksiyon\ Hızı = \frac{Günlük\ Yeni\ Vaka\ Sayısı}{TÜİK\ Türkiye\ Nüfusu} \times 1.000.000$

**Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.*

Grafik 3. Yeni Vaka Salgın Eğrisi

Kamu Kurumları

T.C. Sağlık Bakanlığı

- T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından [COVID-19 Türkiye Durum Raporu](#) yayımlandı (30.06.2020). Rapora göre:
 - 30 Haziran 2020'ye kadar bildirilen vakaların %48'i kadın, %52'si erkektir.
 - Vakaların yaşa göre dağılımı aşağıdaki gibidir:
 - <15 yaş: 14.388 (%7.3)
 - 15-24 yaş: 27.199 (%13.7)
 - 25-49 yaş: 98.032
 - 50-64 yaş: 36.777
 - 65-79 yaş: 16.672
 - >80 yaş: 5.215 (%2.6)
 - COVID-19 vakalarının %86.04'ü iyileşmiştir.
 - Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanan ölümlere ilişkin ölüm hızı %2.57'dir.
 - En düşük ölüm hızı %0.03 ile 15-24 yaş grubuna,
 - En yüksek ölüm hızı %26.94 ile 80 yaş ve üzeri gruba aittir.
 - COVID-19 nedeniyle hayatını kaybeden 5.097 kişiden 3.183'ü (%62) erkek, 1.914'ü (%38) kadındır.
 - Ölenlerin ortanca yaşı 71'dir.

- Ölümün 3.573'ü (%70) 65 yaş ve üzeri kişilerde gerçekleşmesine rağmen vaka sayılarının sadece %11'i bu yaş grubundadır.
- Şimdiye kadar 15 yaş ve altı çocuklarda COVID-19 nedeniyle toplam 10 ölüm bildirilmiş ve Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanmıştır.
- 22-28 Haziran tarihleri arasında toplam 5.773 kişi hastaneye yatırılmış olup 100.000 kişiye düşen toplam vaka sayısı son 7 günde 11.8, son 14 günde 23.5 ve son 28 günde 41.4'dür.
- 100.000 kişiye düşen en yüksek COVID-19 vaka sayısı 80 yaş ve üzerindedir.
- 100.000 kişiye düşen toplam ölüm sayısının en düşük olduğu İBBS-1 bölgeleri 1.2 ile Akdeniz, 1.3 ile Ortadoğu Anadolu ve 2.1 ile Orta Anadolu'dur.
- Üç İBBS-1 bölgesinde (Güneydoğu Anadolu, İstanbul ve Batı Anadolu) son 7 gün insidansı (100.000 nüfusta) 15'ten büyüktür.
- Son 7 gün insidansı, (100.000 nüfusta) Gaziantep'te 25.7, Diyarbakır'da 23.9 ve Konya'da 22,0 olarak gerçekleşmiştir.
- Diğer taraftan büyük şehirler arasında en düşük insidansa sahip olan Antalya, Nevşehir ve Muğla için son 7 güne ait 100.000 kişiye düşen vaka sayısı sırasıyla 1.4, 1.3 ve 0.7'dir. Ayrıca söz konusu iller turizm için en çok tercih edilen iller arasında da yer almaktadır.
- Son 14 güne ait 100.000 kişiye düşen vaka sayısı Gaziantep'te 49.0, Diyarbakır'da 47.7 ve Konya'da 43.6 olarak gerçekleşmiştir.
- Büyükşehirler arasında en düşük insidansa sahip Hatay, Antalya ve Muğla için son 14 gün insidansı, (100.000 nüfusta) sırasıyla 2.6, 2.5 ve 1.6'dır.
- 28/06/2020 itibarıyla toplam hastaneye yatış sayısı 105.416'dır. Hastane yatışlarının %21.1'i 1-28 Haziran tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Hastaneye yatırılan hastaların %7.4'ü entübe edilmiş olup %93.4'ü ise taburcu edilmiştir.
- **COVID-19 Haziran Ayı Raporu - 28.06.2020** yayımlandı. 1-28 Haziran tarihleri arasındaki;
 - Test sayısı 1.253.088
 - Vaka sayısı 34.387
 - Ölüm sayısı 557
 - Hastaneye yatış sayısı 22.240
 - Entübe hasta sayısı 889
 - Hastaneden taburcu sayısı 35.471
 - İyileşen sayısı 42.622'dir.
- Sağlık Bakanlığı COVID-19 hastalığına dair verileri günlük yayımlamaya başladı. **COVID-19 Günlük Durum Raporu - 29.06.2020** yayımlandı. 29/06/2020 tarihinde;
 - Bir önceki güne göre yeni vaka sayısındaki azalma 83 vaka ile en fazla İstanbul'da olmuştur.
 - 80+ yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı erkeklerde 26, kadınlarda 16'dır.
- **COVID-19 Günlük Durum Raporu - 30.06.2020** yayımlandı:
 - Bir önceki güne göre yeni COVID-19 vaka sayısı azalmış (-%5.6),
 - Hastaneden taburcu edilen yeni hasta sayısı artmıştır (%7.1).
 - Bir önceki güne göre bölgelerdeki vaka değişim yüzdesine bakıldığında; Batı Karadeniz (-%20.6), Batı Anadolu (-%18.4) ve Akdeniz (-%17.4) Bölgeleri en fazla azalış gösteren bölgelerdir.
 - 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 18, erkeklerde ise 23'tür.
 - Bir önceki güne göre Ortadoğu Anadolu, Doğu Marmara ve İstanbul Bölgelerinde hastaneye yatırılan yeni hasta sayısı azalmış (-%30.8, -%7.3 ve -%4.4), hastaneden taburcu olan yeni hasta sayısı artmıştır (%65.0, %19.7 ve %9.6).
- **COVID-19 Günlük Durum Raporu - 01.07.2020** yayımlandı:
 - Bir önceki güne göre hastaneden taburcu edilen yeni hasta sayısı %83.2 artarak 2.305 kişi olmuştur.
 - Ayrıca hastaneye yatırılan yeni hasta sayısı bir önceki güne göre %10.1 azalmıştır.
 - Bir önceki güne göre bölgelerdeki vaka değişim yüzdesine bakıldığında; Doğu Karadeniz (-%33,3), Batı Marmara (-%22,2) ve İstanbul (-%20,8) Bölgeleri en fazla azalış gösteren bölgelerdir.
 - 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 17, erkeklerde ise 20'dir.
- **COVID-19 Günlük Durum Raporu - 02.07.2020** yayımlandı:

- 12 İBBS bölgesinden 7'sinde bir önceki güne göre vaka sayılarında azalma gerçekleşmiştir.
- Bir önceki güne göre hastaneye yatırılan yeni hasta sayısı Ege ve İstanbul Bölgelerinde sırasıyla %14 ve %12.3 azalmıştır.
- 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 17, erkeklerde ise 20'dir.
- **COVID-19 Günlük Durum Raporu - 03.07.2020** yayımlandı:
 - Bir önceki güne göre hastaneye yatırılan yeni hasta sayısında azalma (-%8.9), hastaneden taburcu edilen yeni hasta sayısında ise artış (%31.5) görülmüştür.
 - Bir önceki güne göre bölgelerdeki vaka değişim yüzdesine bakıldığında; en fazla azalış Akdeniz Bölgesinde gerçekleşmiştir (-%27.3). En fazla artış ise Kuzeydoğu Anadolu ve Batı Marmara Bölgelerinde olup vaka sayısı açısından incelendiğinde sırasıyla bu fark sadece 31 ve 10 vakadır.
 - 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı yaş grubuna göre incelendiğinde; 25-49 yaş grubunda kadınlarda 17, erkeklerde ise 20'dir.
- **COVID-19 Günlük Durum Raporu - 04.07.2020** yayımlandı:
 - Bir önceki güne göre yeni COVID-19 vaka sayısında (-%1.5) ve hastaneye yatırılan yeni hasta sayısında (-%5.7) azalma görülmüştür.
 - Bir önceki güne göre bölgelerdeki vaka değişim yüzdesine bakıldığında; en fazla azalış Batı Marmara Bölgesinde (-%75.0), en fazla artış ise Doğu Marmara Bölgesinde (%51.7) gerçekleşmiştir.
 - 80 yaş ve üzeri grupta 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 13, erkeklerde ise 21'dir.
 - Bir önceki güne göre hastaneye yatırılan yeni hasta sayısındaki en fazla azalış Doğu Karadeniz ve Batı Marmara Bölgelerinde (-%30.8 ve -%28.6), hastaneden taburcu edilen yeni hasta sayısındaki en fazla artış ise Orta Anadolu ve Ortadoğu Anadolu Bölgelerinde (%52.9 ve %46.9) gerçekleşmiştir.
- Yurt Dışına Çıkışlarda Gideceği Ülke Tarafından PCR Testi İstenecek Kişilere Yapılacak Test Uygulamaları güncellendi. Bilimsel Danışma Kurulu tarafından hazırlanan ve COVID-19 un Dünyadaki seyrine göre güncellenen **COVID-19 Rehberinde belirlenen vaka tanımı ve yönetimi**'ne göre yurt dışına çıkışlarda gideceği ülke tarafından PCR testi istenen kişilere yapılacak test uygulamaları (01.07.2020):
 - Yurtdışına çıkacak kişiler için il sağlık müdürlükleri tarafından belirlenen yerlerde ve belirlenen kişilerce alınacak olan PCR numuneleri, Bakanlıkça yetkilendirilmiş COVID-19 tanı laboratuvarları arasından il sağlık müdürlüğünce belirlenerek tetkikleri yapılacaktır.
 - Kişiler (Vatandaş yabancı ayrımı olmaksızın), yurtdışına çıkışlarını belgeyen (bilet, davetiye, öğrenim belgesi, dilekçe gibi.) belgeler ile birlikte il sağlık müdürlüğünce belirlenecek yerlere başvuracaktır. Başvuru esnasında 110 Türk Lirası tetkik bedelini belirlenen hesap numarasına yatıracaklar ve yatırmış olduklarına dair belgeyi de ibraz edeceklerdir.
 - Yapılan testlerin sonuçlarına kişiler PDF olarak E-Nabız'dan ulaşabilecek olup ayrıca onay aranmayacaktır. E-Nabız sistemine kayıtlı olmayan kişiler il sağlık müdürlükleri tarafından belirlenen merkezlerden sonuç raporu alabilecektir.
 - Görevli olarak yurt dışına çıkacak olan kamu görevlilerinden ücret alınmayacak olup bu görevliler görev belgelerini ibraz edeceklerdir [Kaynak](#).
- Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca, Sağlık Bakanlığı Bilkent Yerleşkesi'nde, Koronavirüs Bilim Kurulu Toplantısı sonrasında düzenlenen basın toplantısında açıklamalarda bulundu (01.07.2020):
 - 1 Mart'tan itibaren Türkiye'deki toplam vaka sayısının 199.906 olduğunu,
 - Vakaların %53.74'ünün tüm şehirlerle irtibat halinde olan İstanbul'dan tespit edildiğini,
 - Son iki hafta içinde 5 ilin (Ankara, Gaziantep, Bursa, Konya ve Diyarbakır) günlük vaka sayılarında dikkat çekici düzeyde artış olduğunu,
 - Salgın boyunca nüfusa kıyasla toplam vaka sayılarının en düşük olduğu 5 ilin Gümüşhane, Tunceli, Kars, Burdur ve Bartın olduğunu belirtti.
 - Bugüne kadar 62 il merkezinde maske mecburiyeti getirildiğini hatırlattı. [Kaynak](#)
- Bilimsel Danışma Kurulu tarafından **COVID-19 Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi** güncellendi (05.07.2020). Son güncelleme ile;

- İş yeri ve kurum/kuruluşların yemekhane ve dinlenme alanlarında alınması gereken önlemler
- Halka açık alanların temizlik ve dezenfeksiyonu
- İnternet kafeler ile ilgili alınması gereken önlemler
- Yurt dışı kargo uçuşlarında alınması gereken önlemler
- Okullarda alınması gereken önlemler
- Okul pansiyonlarında alınması gereken tedbirler
- Yatılı kuran kurslarında alınması gereken önlemler
- Tur rehberleri ve tur katılımcılarına yönelik alınması gereken önlemler
- Lunapark ve tematik parklarla ilgili alınması gereken önlemler

T.C. İçişleri Bakanlığı

- T.C. İçişleri Bakanlığı 81 İl Valiliğine [Lunapark ve Tematik Parklarla İlgili Alınması Gereken Önlemler konulu genelge](#) gönderdi (04.07.2020). Genelgede,
 - Lunapark ve tematik parkların 06 Temmuz'dan itibaren, gezici olmamak (2020 yılı içerisinde sadece bir yerde faaliyet göstermek) kaydı ile genelgede belirtilen kurallara riayet ederek faaliyetlerine başlayabilecekleri kaydedildi.
 - Personele, COVID-19'un bulaşma yolları ve virüsten korunmak için alınacak önlemler hususunda eğitim verileceği,
 - İşletmenin koronavirüs sorumlusu/sorumluları görevlendirileceği,
 - İl/İlçe Umumi Hıfzıssıhha Kurulları kararları doğrultusunda faaliyete başlayacak lunapark ve tematik parkların haftada en az bir kez denetlenmesinin sağlanacağı belirtildi. Ayrıntılı bilgi için [tıklayınız](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) yetkileri "[Türkiye'de Uzun Dönemli Bakım Kurumlarında COVID-19 Süreci Değerlendirme Toplantısı](#)"nda bir araya geldi (29.06.2020).
 - COVID-19'dan vefat edenler arasında uzun dönem bakım merkezlerinde kalan yaşlıların oranının %4 olduğunu belirtti.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

- Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü tarafından "2020/6 Sıra Sayılı Konaklama Tesislerinde Kontrollü Normalleşme Süreci Genelgesi Değişikliği" konulu genelge yayımlandı (01.07.2020). Genelgede:
 - COVID-19 teşhisi konulan misafir ile aynı aileden olan veya birlikte aynı odada kalan kişiler dahil, konaklama süresince misafir izolasyon odalarında kalacaklarına ve odalarının dışına çıkamayacaklarına ilişkin imza karşılığı yazılı bilgilendirme ve bildirim yapılacağı,
 - Türkiye Turizm Tanıtma ve Geliştirme Ajansı koordinasyonunda ve 'www.tga.gov.tr' web adresinde belirtilen, uluslararası sertifikasyon kuruluşları tarafından üst düzey sağlık ve hijyen koşullarının konaklama tesislerinde yerine getirildiğini belgeleyen ve aylık denetimlerle devamlılığını sağlamayı hedefleyen 'Güvenli Turizm Sertifikası'nın, Bakanlıktan belgeli olan veya olmayan, 50 oda ve üzeri kapasitedeki tüm konaklama tesislerince alınmasının zorunlu olduğu belirtildi. Ayrıntılı bilgi için [tıklayınız](#)

Meslek Örgütleri ve Dernekler

Türk Tabipler Birliği (TTB)

- Uludağ Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi ve TTB COVID-19 İzleme Kurulu Üyesi Halk Sağlığı Uzmanı Prof. Dr. Kayıhan PALA'ya Bilimsel Açıklamalarından Dolayı Soruşturma açıldı (03.07.2020). "enBursa.com" isimli internet haber sitesine yapmış olduğu "pandemi'nin Bursa'daki seyri" içerikli açıklamaları nedeniyle Prof. Dr. Kayıhan PALA hakkında Bursa Valiliği tarafından Bursa Cumhuriyet Başsavcılığına

ihbarda bulunulmuş, ardından Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından görevsizlik kararı verilen dosya gereği için Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü'ne gönderilmiş ve Üniversite Rektörlüğü "halkı yanlış bilgilendirme ve paniğe yönlendirici" açıklamalar yaptığı iddiası ile soruşturma açmış durumdadır [Kaynak](#).

- TTB son haftalarda hasta sayısındaki artış endişe verici bulunduğunu açıkladı (02.07.2020):
 - Hastalığın kuluçka süresinin 14 gün olması dikkate alındığında, son 7 ve 14 gündeki olumsuz durumun, salgının ülkemizde geldiği aşamada kontrole alınmasının aksine daha sıkıntılı bir sürece evrildiği gerçeğine işaret etmekte olduğunu,
 - Türkiye'de COVID-19 salgın eğrisinin 20 Nisan'dan sonra bükülmüş olmakla birlikte, doğrulanmış olgu sayılarının 2 Haziran'dan sonra yeniden artmaya başladığını; yoğun bakımda yatan hastalar ile entübe edilen hastaların sayısında da artış gözlemlendiğini,
 - Sağlık Bakanlığı'nın verilerine göre haftalık ölüm sayılarında son haftalarda azalmanın durduğu, hatta hafif bir artış olduğunu bildirdi.
 - Yapılan test sayısı ortalamasının artmış olması sevindirici olduğu ancak mükerrer test sayı oranının ve hangi gruplara test yapıldığının açıklanmamış olmasının (Olası hasta, temaslı, tarama amaçlı vb.) zaman içerisinde artan test sayısı hakkında yeterli yorum yapmayı engellediği şeklinde açıklama yapıldı [Kaynak](#).

İzmir Tabip Odası

- İzmir Tabip Odası pandemi süresince gerçekleştirilen işbirliği ve sağlık çalışanlarına sunduğu desteklerden dolayı Konak Belediye Başkanı Abdül Batur'a bir teşekkür plaketi verildiğini açıkladı (02.07.2020). [Kaynak](#)
- İzmir Tabip Odası Yönetim Kurulu, TTB COVID-19 İzleme Kurulu Üyesi Halk Sağlığı Uzmanı Prof. Dr. Kayıhan PALA hakkında "halkı yanlış bilgilendirme ve paniğe yönlendirici" açıklamalar yaptığı iddiası ile açılan soruşturmanın hekimlik değerlerine karşı olduğunu, İzmir Tabip Odasının, Prof. Dr. Kayıhan Pala'nın ve savunduğu değerlerin yanında olduğunu açıkladı (03.07.2020). [Kaynak](#)

Türk Toraks Derneği (TTD)

- TTD tarafından, İzmir Şubesinin düzenlediği "**COVID-19 Pandemi Sürecini Hasta Olarak Deneyimleyen Hekimlerimizden ve Onları Takip Eden Hekimlerden Dinlemek İster Misiniz?**" başlıklı Haziran ayı webinarının [bağlantısı](#) paylaşıldı (01.07.2020). [Kaynak](#)
- TTD tarafından, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD öğretim üyesi Prof. Dr. Kayıhan Pala'nın COVID-19 salgın süreci hakkında 'halkı yanlış bilgilendirme ve paniğe yönlendirici' açıklamalar yaptığı iddiasıyla soruşturma açılması ile ilgili olarak bilim insanının düşüncelerinin ve ifade özgürlüğünün kısıtlanamayacağı açıklandı (03.07.2020). [Kaynak](#)

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)

- Haftalık KLİMİK bülteninin son sayısı yayımlandı (30.06.2020). [Kaynak](#)
- Türkiye'de Sağlık Bakanlığı'nın salgına dair ayrıntılı veri paylaşmamasının, COVID-19'la ilgili bağımsız bilimsel araştırmaların yapılmasını engellediği haberini paylaştı (01.07.2020). [Kaynak](#)

Türkiye Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanları Derneği (EKMUD)

- EKMUD Bilim Kurulu Laboratuvar Çalışma Grubu tarafından, yeni normal dönemde [sağlık kuruluşlarında izlenecek/yatırılacak/yatan hastalara PCR testi uygulamaları ile ilgili bilgiler](#) paylaşıldı (29.06.2020). [Kaynak](#)

Aile Hekimleri Dernekleri Federasyonu (AHEF)

- AHEF, Aile Hekimliği çalışanlarının COVID-19 enfeksiyonu ile ilgili durumlarının açıklanması için Sağlık Bakanına çağrıda bulundu (30.06.2020). [Kaynak](#)

- AHEF, pandemi nedeni ile çocuk-ergen izlemlerinin ve bazı rapor taleplerinin ertelenmesi yönünde Milli Eğitim Bakanlığına [talepte](#) bulunduğunu açıkladı (30.06.2020). [Kaynak](#)
- AHEF tarafından, ECDC'nin "**Birinci Basamak Kurumlar, Diş Klinikleri ve Eczane Ortamları İçin COVID-19 Enfeksiyonunu Önleme ve Kontrol Uygulamaları**" adlı dokümanın Türkçe çevirisi paylaşıldı (03.07.2020). [Kaynak](#)

Türk Eczacıları Birliği (TEB)

- TEB, Sosyal Güvenlik Kurumu ile Birlik arasında COVID-19 salgını nedeniyle ara verilen protokol görüşmelerine 01.07.2020 Çarşamba gününden itibaren yeniden başladığını, mevcut protokolün 31.07.2020 tarihine kadar geçerli olduğunu, haziran ayına ait reçeteler için eczacılar tarafından fatura kesilmemesi gerektiğini açıkladı (01.07.2020). [Kaynak](#)

HASUDER'den Haberler

- "Günün Konusu" bölümünde Prof. Dr. Dilek Aslan bu hafta "Birleşmiş Milletler uyarıyor: 'Yanlış bilgi virüs gibi tehlikeli'" konulu içeriği paylaştı. [Okumak için](#)
- Uzm. Dr. Ayşe Gülsen Teker'in hazırladığı Pandemi Günleri Sohbetleri'nde bu hafta, Prof. Dr. Raika Durusoy ile COVID-19 Pandemisi'nin mevcut durumu ve gelecekte nasıl bir tablonun bizi beklediği konuşuldu. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

COVID-19 Salgınlarının Bulaşmasında ve Kontrolünde Yaşa Bağlı Etkiler

Bu araştırmada COVID-19 salgınının, çocuklarda belirgin olarak daha düşük oranda vaka ortaya çıkarmasının; çocukların enfeksiyona daha az yatkınlığı, klinik semptomları gösterme eğiliminin daha düşük olması veya her ikisiyle açıklanabilirliğini değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu sayede özellikle okulları hedef alan sosyal mesafe müdahalelerinin etkisini ve beklenen küresel hastalık yükünü tahmin etmek için kritik öneme sahip olduğu vurgulanmıştır. Bu olasılıklar Çin, İtalya, Japonya, Singapur, Kanada ve Güney Kore'den gelen salgın verileri aracılığıyla yaşa göre yapılandırılmış bir matematiksel model kullanılarak değerlendirilmiştir. Buna göre 20 yaşın altındaki bireylerde enfeksiyona yatkınlığın, 20 yaşın üzerindeki yetişkinlerin yaklaşık yarısı olduğu ve klinik semptomların 10-19 yaş grubunda %21, 70 yaş üstü kişilerde %69 olasılıkla ortaya çıktığı tahmin edilmiştir. Özellikle subklinik enfeksiyonların bulaşabilirliği düşükse, çocuklara yönelik müdahalelerin SARS-CoV-2 bulaşını azaltmada nispeten küçük bir etkisi olabileceği belirtilmiştir. Bundan yola çıkarak düşük gelirli ülkeler gibi genç nüfus yapılarına sahip ülkelerde, klinik vakaların kişi başına beklenen insidansı, daha yaşlı nüfus yapılarına sahip ülkelere göre daha düşük olması ancak düşük gelirli ülkelerdeki komorbiditelerin de hastalık şiddetini etkilemesinin muhtemel olduğu; daha yaşlı nüfusa sahip bölgelerde ise, salgının sonraki aşamalarında orantısız olarak daha fazla COVID-19 vakası görülebileceği yorumu yapılmıştır.

Davies, N.G., et al. Age-dependent effects in the transmission and control of COVID-19 epidemics. Nat Med, 2020. <https://doi.org/10.1038/s41591-020-0962-9>

Avrupa'da çocuk ve ergenlerde COVID-19: çok uluslu, çok merkezli bir kohort çalışması

Avrupa genelinde SARS-CoV-2 enfeksiyonu olan çocuk ve ergenler hakkında önemli verileri saptamayı amaçlayan bu çok merkezli kohort çalışmasında, 25 Avrupa ülkesinden 82 sağlık kurumu yer almış. Son analizlere 21 ülkede (Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Hırvatistan, Danimarka, Estonya, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İrlanda, İtalya, Litvanya, Norveç, Portekiz, Slovakya, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, Türkiye ve İngiltere) bulunan 77 sağlık kurumundan 582 COVID-19 vakası dahil edilmiştir. Hastaların medyan yaşı 5,0 yıl olup erkeklerin kızlara oranı

1,15 imiş. En sık görülen enfeksiyon kaynağı 324 (%56) çocukta indeks vaka olarak kabul edilen bir ebeveynmiş. 145 katılımcıda (%25) altta yatan tıbbi durum(lar) mevcutmuş. 363 (%62) çocuk hastaneye kaldırılırken 48'i (%8) yoğun bakım ünitesine (YBÜ) kabul edilmiş, 25'ine (%4) mekanik ventilasyon uygulanmış (medyan süre 7 gün), 19'u (%3) inotropik destek oksijenasyonu uygulanmış. Çok değişkenli analizlerde YBÜ'ye kabulü gerektiren önemli risk faktörleri 1 aydan daha küçük olma, erkek cinsiyet, altta yatan tıbbi durum bulunması ve başvuru sırasında alt solunum yolu enfeksiyonu belirti ve bulgularının varlığı olarak saptanmış. En sık kullanılan antiviral ilaçlar hidrosiklorokin (40 hasta), remdesivir (17 hasta), lopinavir-ritonavir (altı hasta) ve oseltamivir (üç hasta) imiş. Kullanılan immünomodülatör ilaçlar arasında kortikosteroidler, intravenöz immüno globulin, tocilizumab, anakinra ve siltuximab varmış. 10 yaşından büyük dört çocuk hayatını kaybetmiş (vaka-ölüm oranı %0,69); çalışma sonunda hayatta kalan 578 çocuğun sadece 25'i (%4) hâlâ semptomatikmiş. Çalışma bulgularına dayanılarak COVID-19'un genellikle bebekler de dâhil olmak üzere çocuklarda hafif seyirli bir hastalık olduğu, ölümün nadiren görüldüğü, küçük bir oranda yoğun bakım ünitesine kabul ve uzun süreli ventilasyon gerektiren ciddi hastalık geliştiği belirtilmiş. Verilerin spesifik tedavi seçenekleriyle ilgili mevcut belirsizlikleri yansıttığı, antiviral ve immünomodülatör ilaçlar hakkında ek verilere acilen ihtiyaç duyulduğu vurgulanmış.

Götzinger F. et al. COVID-19 in children and adolescents in Europe: a multinational, multicentre cohort study. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 2020. [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(20\)30177-2](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(20)30177-2)

COVID-19 hastalarında kırılğanlığın sağkalım üzerine etkisi (COPE): Avrupa, çok merkezli, gözlemsel bir kohort çalışması

Yetişkinlerde COVID-19 (COPE) çalışmasında, hastaneye kabul edilen COVID-19 hastalarında kırılğanlık prevalansı ve bunun mortalite ve hastanede kalış süresi ile ilişkisini araştırmak amaçlanmıştır. İngiltere'deki 10 ve İtalya'daki 1 hastanede, 18 yaş ve üstü COVID-19 tanısı alan hastaların kırılğanlık düzeyleri klinik kırılğanlık ölçeği (CFS) ile ölçülmüş (CFS 1-2=zinde, 3-4=savunmasız ancak kırılğan değil, 5-6= ilk kırılğanlık belirtileri, 7-9= şiddetli veya çok şiddetli kırılğanlık). Hastane içi mortalite (başvurudan ölüme kadar geçen süre) ve 7. gün mortalitesi değerlendirilmiştir. Araştırmaya göre CFS 1-2 ile karşılaştırıldığında hastaneye başvurudan ölüme kadar geçen süre için hazard ratio CFS 3-4 için 1.55 (1.00-2.41), CFS 5-6 için 1.83 (1.15-2.91), CFS 7-9 için 2.39 (1.50-3.81) olarak saptanmıştır. 7.gün mortalitesi için düzeltilmiş odds ratio ise sırasıyla CFS 3-4 için 1.22 (0.63-2.38), CFS 5-6 için 1.62 (0.81-3.26), CFS 7-9 için 3.12 (1.56-6.24) olarak raporlanmıştır. Ayrıca araştırmada yaş ve COVID-19 ile bağlantılı diğer bilinen komorbiditeler hesaba katıldıktan sonra bile kırılğanlığın mortalite riskini artırdığını saptanmıştır. Tüm bulgulardan yola çıkarak kırılğanlığın hastalara ilişkin klinik karar aşamasında etkin bir parametre olarak kullanılabileceği önerisinde bulunulmuştur.

Hewitt J, et al. The effect of frailty on survival in patients with COVID-19 (COPE): a multicentre, European, observational cohort study. *The Lancet Public Health*, 2020. [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(20\)30146-8](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(20)30146-8)

*Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Musa Şahin, Uzm. Dr. Ahmet Naci Emecen, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartılmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver, Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler, Arş. Gör. Dr. Güzin Özbey, Arş. Gör. Dr. Atalay Aktuna, Arş. Gör. Dr. Selva Dilan Gölbaşı ve Arş. Gör. Dr. Dilek Ener tarafından hazırlanmıştır.